

Samrådsredogörelse

Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås

Tranås kommun, Jönköpings län
Upprättad av Tillväxtavdelningen, Kommunledningsförvaltningen.

Sammanfattning

Tranås kommun har upprättat ett planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo). Planprogrammets syfte är att utreda möjligheterna att utveckla Granelund och Skobo för i huvudsak bostäder och Skoboviken som rekreationsstråk med utveckling av bad- och båtändamål.

Under samrådet har det inkommit 22 yttranden, varav 15 med synpunkter. Programmet har kompletterats i mindre omfattning utifrån inkomna yttranden, men kompletteringarna utgör inga påtagliga förändringar. Allmänheten får möjlighet att lämna synpunkter under fortsatt arbete, såsom efterföljande detaljplanearbete. De mest väsentliga kompletteringarna och förtydliganden som gjorts redovisas under nästkommande rubrik.

Ändringar efter samrådet

Efter inkomna synpunkter så har programmet ändrats inför ett antagande. Följande väsentliga förändringar har gjorts i planprogrammet:

- Programmet kompletteras med numrering av delområden på programkarta (bilaga)/i text.
- Programmet kompletteras angående Sommens vatten med fiskliv och vattenkvalitet
- Programmet, inklusive dokumentet "Undersökning av betydande miljöpåverkan", förtydligas angående riksintresse för naturvården avseende eventuellt betydande miljöpåverkan
- Komplettering görs angående risker med översvämning vid fortsatt planläggning.
- Programmet kompletteras med att eventuell olycka med farligt gods vad gäller gasutsläpp uppmärksammas.
- Programmet kompletteras med vad som gäller vid eventuellt upphävande strandskydd i samband med detaljplaneläggning.
- Förtydligande görs att Länsstyrelsens bedömning är att det inte krävs någon mer arkeologisk utredning inom programområdet.
- En karta med befintliga gång- och cykelvägar samt hållplatser kompletteras i programmet.
- Komplettering görs avseende eventuellt behov/hantering kring stängsling vid järnväg.
- Programmet kompletteras med att dagvatten ska hanteras inom fastighetens gränser och inte får belasta den statliga infrastrukturen (järnväg).
- Komplettering görs angående eventuellt behov av avtal för exploatering som kräver åtgärder eller kan komma att påverka Trafikverkets anläggningar.
- Programmet kompletteras med att ambitionen bör vara att nyttja 1%-regeln.
- Programmet kompletteras med att befintliga teleanläggningar finns i området.
- Programmet förtydligas med att bryggor/anläggningar ej bör etableras i Carl-Johansviken.
- Komplettering görs att eventuella problem med erosion vid strand studeras i fortsatt arbete.

-Programmet kompletteras med redovisning av ytterligare ett gång- och cykelstråk i illustrationen med möjliga framtida gång- och cykelstråk.
-Förtydligande görs i programmet beträffande vikten av skolskog, liksom bevarande av grönområden i närheten av befintlig bebyggelse i Granelund.

I övrigt har endast redaktionella ändringar gjorts.

Samrådsförfarande

Bygg- och miljönämnden beslutade 2025-02-24 om samråd av programförslaget. Planprogrammet har varit på samrådsremiss under tiden 2025-03-05 till 2025-04-06. Länsstyrelsen har begärt anstånd till den 25 april 2025 för att inkomma med yttrande. Kommunen har godkänt detta anstånd. Planhandlingarna har funnits tillgängliga i Stadshuset och på Stadsbiblioteket. Handlingarna fanns också på kommunens hemsida. Kungörelse har gjorts på kommunens digitala anslagstavla och annonserats i Tranås tidning. Samrådsmöte hölls den 25 mars i Stadshuset. Ett 25-tal personer deltog under mötet.

Yttranden utan anmärkningar eller synpunkter

Yttrande utan erinran har inkommit från LFV (Luftfartsverket), E.ON Energidistribution AB, Kinda kommun, Barn- och utbildningsnämnden, Individ- och arbetsmarknadsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden. Noterbart: Försvarsmakten har meddelat att man inte handlagt denna remiss vidare.

Yttranden med synpunkter

Yttrande med synpunkter har inkommit från;

Statliga och regionala myndigheter m.fl.: Länsstyrelsen, Trafikverket, Lantmäteriet, Postnord, Skanova (Telia Company) AB, Svenska UMTS Nät AB (genom Telia Company), Jönköpings Länstrafik.

Kommunala nämnder: Teknik- och griftegårdsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden

Föreningar: Naturskyddsföreningen

Övriga: Privatperson A, Privatperson B, Privatperson C, Privatperson D, Privatperson E

Inkomna synpunkter

Nedanstående är ett sammandrag av inkomna skriftliga yttranden som följs av kommentarer. Alla yttranden finns tillgängliga hos kommunen i sin helhet.

Länsstyrelsen

Övergripande

Det är positivt att kommunen tagit fram ett program i syfte att möjliggöra insyn och påverkan i ett tidigt skede och för att på sikt utveckla området så bra som möjligt. Programmet skulle med fördel tydligare kunna återkoppla till de inledande syftena som beskrivs på sida 6. Då syftet är att utgöra underlag för kommande detaljplaner kan det vara bra om det tydliggörs vilka utredningar och ställningstaganden kommunen bedömer behöver vara gjorda innan enskilda detaljplaner påbörjas.

Länsstyrelsen instämmer i flera av de ställningstaganden som görs i planprogrammet, såsom vikten att arbeta in riskfrågor i ett tidigt skede, bevara stora delar av den befintliga

vegetationen till förmån för den ekologiska hållbarheten och möjligheten att motverka värmeöar liksom upplevelsen för boende och besökare.

Planprogrammets intentioner skulle med fördel kunna tydliggöras när det kommer till koppling mellan text och karta. Platserna som nämns i text skulle med fördel kunna pekas ut/numreras i karta så att det tydligt framgår vilket område som avses.

Kommentar: De punkter med syften som beskrivs på sidan 6 behandlas på ett tillfyllest sätt i programmet enligt kommunens uppfattning.

I slutet av programmet finns en lista på genomförda utredningar, liksom på förslag på fortsatta utredningar och studier. Även inne i programmet beskrivs vad som behöver studeras och utredas i fortsatt arbete. Kommunens bedömning är att den redovisning som görs i programmet är fullt tillräcklig i detta programskede.

Programmet kompletteras med en numrering på programkarta (bilaga) och text för att ytterligare förtydliga de delområden som är föremål för utveckling med mera.

Riksintresse

Kommunens preliminära bedömning är att föreslagen planering är i linje med riksintresset för friluftsliv samt att en mindre utveckling med båt- och badbryggor inte påverkar riksintresset för naturvården på ett betydande sätt. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att föreslagen utveckling bör kunna vara förenlig med riksintresset för friluftsliv. Påverkan på riksintresset för naturvård beror på omfattningen av åtgärder men Länsstyrelsen delar kommunens preliminära bedömning att en mindre utveckling av båt- och badbryggor bör vara möjligt att genomföra utan att riskera påtaglig skada på riksintresset. I och med att Sommen har ett mycket klart vatten av hög kvalitet och ett rikt fiskliv är det dock viktigt att frågan utreds vidare och att det säkerställs att sjöns vattenkvalitet bibehålls.

Kommentar: *Synpunkterna noteras. En mindre utveckling med båt- och badbryggor torde enligt preliminär bedömning inte påverka riksintresset för naturvården på ett betydande sätt. En större utveckling med båt- och badbryggor kan eventuellt innebära betydande miljöpåverkan. Frågan behöver studeras ingående i samband med fortsatt arbete, främst i samband anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet. En naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Fortsatt dialog sker med Länsstyrelsen i frågan, inklusive omfattningen av en utveckling av båt- och badbryggor med mera. I samband med den dialogen klarläggs om en framtida utveckling kan innebära betydande miljöpåverkan. Programmet, inklusive dokumentet "Undersökning av betydande miljöpåverkan", kompletteras och förtydligas utifrån ovan i tillämpliga delar.*

Översvämning och skyfall

Länsstyrelsen instämmer i att det är viktigt att efterföljande planer utformas så att översvämningensproblem vid kraftiga regn och skyfall minimeras. Planprogrammet alternativt efterföljande planer bör tillämpa Boverkets utgångspunkter för bedömning av översvämningensrisk. Enligt Boverket bör som minimum ny sammanhållen bebyggelse och bebyggelse med samhällsviktig verksamhet planläggas så att den årliga sannolikheten för att bebyggelse tar skada vid översvämning är mindre än 1/100. Effekten av ett förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd behöver beaktas. Vid fortsatt planläggning bör påverkan av ett 100 års regn med klimatfaktor 1.4 utredas samt eventuell påverkan från höga flöden i Sommen. Utifrån det underlaget behöver kommunen sedan ta ställning till om åtgärder krävs för att undvika risk för översvämning. Om skyddsåtgärder som dagvattendammar eller höjdsättning av

byggnader behövs bör dessa säkerställas i planen. Se ”Boverket tillsynsvägledning riskbedömning”.

Kommentar: Programmet kompletteras utifrån ovan i tillämpliga delar. Frågan uppmärksammas i efterföljande detaljplanearbete, när ett mer detaljerat förslag finns.

Farligt gods

Bedömningen av risker kopplat till farligt gods bör även omfatta riskerna vid ett eventuellt gasutsläpp ifrån en olycka med farligt gods. Vid gasutsläpp kan avstånd upp till 150 meter bli aktuella för åtgärder och beroende på vilken typ av bebyggelse som planeras för kan olika åtgärder genomföras för att minimera riskerna. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att en riskbedömning bör göras i efterföljande planskede för att på ett så bra sätt som möjligt hantera närheten till farligt godsled.

Kommentar: Programmet kompletteras utifrån ovan i tillämpliga delar.

Förorenad mark

Återvinningscentralen/deponin är väl beskriven samt hur kommunen avser hantera dessa områden när det kommer till den planerade rekreationsytan. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att föroreningssituationen behöver studeras mer ingående i det efterföljande detaljplanearbetet. Det är viktigt att då även inkludera framtida bostadsmark för att säkerställa att föroreningar från återvinningscentralen inte har spridit sig till de områden där bostäder planeras.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Geoteknik, erosion

Handlingarna anger att innan exploatering av området bör kompletterande geotekniska undersökningar utföras. Det anges också att det finns ett område med torv som bör uppmärksammas i samband med kompletterande geotekniska undersökningar vid byggande. Inför kommande detaljplaner vill Länsstyrelsen tydliggöra att markens lämplighet för ändamålet ska vara säkerställd när detaljplanen antas. De utredningar som behövs för att säkerställa att marken är lämplig att bebygga behöver därför genomföras under planprocessen. Om utredningar visar på att skyddsåtgärder eller annat är nödvändigt för att säkerställa markens lämplighet behöver detta säkerställas i planen.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Vatten

Problematiken som finns med dagvattenhanteringen är väl beskriven och Länsstyrelsen instämmer i att den lakvattenreningsanläggning som planeras från Norraby deponin inte kommer att kunna hantera dagvatten från omkringliggande gator och bebyggelse då mer vatten skulle minska reningsgraden. Konsekvensen av detta är att det sannolikt kommer vara trångt att få plats med dagvattenhanteringen då resten av området är relativt kuperat. För att säkerställa att dagvatten hanteras på ett bra sätt kommer sannolikt dagvattenutredningar behövas tas fram i samband med efterföljande detaljplaner.

Kommentar: Synpunkten noteras. Programmet anger att dagvattenutredning kan bli aktuellt i detaljplaneskedet.

Strandskydd

Texten om strandskydd kan med fördel kompletteras med information om vad som gäller vid upphävande av strandskydd i detaljplan utöver beskrivningen av vad som krävs för dispens. Då det inte är klart vilka anläggningar som kommunen avser planlägga för vid Skoboviken kan Länsstyrelsen i detta läge inte bedöma om det finns särskilda skäl för upphävande av strandskydd. I de fall strandskydd ska upphävas i det fortsatta planarbetet är det viktigt att tydliggöra vilka särskilda skäl som är tillämpbara samt tydligt motivera varför intresset som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Kommentar: Programmet kompletteras med att kommunen kan upphäva strandskyddet för ett område i samband med att en ny detaljplan antas, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att detaljplanera området väger tyngre än strandskyddets syften. De särskilda skäl som gäller för att upphäva strandskyddet är samma som för att bevilja en dispens, se 7 kap. 18 c–d § miljöbalken.

Strandskyddsfrågan behöver särskilt studeras i fortsatt arbete.

Naturmiljö

Länsstyrelsen instämmer i att en naturinventering bör göras inför fortsatt planarbete för Skoboviken för att ta reda på områdets förutsättningar. För de områden där inventering gjorts bedömer Länsstyrelsen att kommunen kan gå vidare med exploatering enligt förslaget med hänsyn till naturvärdena. Kommunens avvägning kan med fördel tydliggöras där naturvärdesinventeringen visar på värden och där programmet föreslår utveckling.

Kommentar: Programmet redovisar på ett övergripande sätt var naturvärden finns enligt naturvärdesinventeringen. Poängteras bör samtidigt att upprättat programförslag med utveckling av bostäder med mera endast ger ett exempel på utformning. En mer detaljerad redovisning där utveckling och naturvärden redovisas tillsammans på ett tydligare sätt bedöms vara tillräckligt att göra i detaljplaneskedet när en konkret planbild finns.

Återvinningscentral eller rekreationsområde

Det framgår av handlingarna att det i såväl avfallsplan som översiktsplan finns tankar om att återvinningscentralen på sikt ska byta lokalisering men det anges samtidigt att det är oklart om återvinningscentralen kommer att ligga kvar på platsen eller flyttas. Så länge det är oklart om återvinningscentralen ska flyttas eller inte bör programkartan omfatta båda dessa scenarier samt programmet tydligare beskriva vilka konsekvenser de olika alternativen innebär.

Kommentar: Parallellt med programarbetet pågår behovs- och lokaliseringsutredning för återvinningscentral (ÅVC), en utredning där analys görs kring flytt av ÅVC respektive ingen flytt. Programmet beskriver på ett tydligt sätt att det inte säkert att ÅVC:n flyttas utan endast är en målsättning.

Även om det är osäkert är kommunens målsättning att dagens ÅVC flyttas och att marken istället kan användas för rekreation i området. Samtidigt förs resonemang kring att återvinningscentralen kan komma att vara kvar och vilka konsekvenser och åtgärder som då kan bli aktuella.

Bland annat framförs att om återvinningscentralen är kvar behöver risken för störningar studeras mer ingående i samband med planläggning för närliggande bostäder i Granelundsområdet med anledning av återvinningscentralen. Detta för att utreda eventuellt behov av skyddsåtgärder eller dylikt.

Programmet redovisar likaså att det är av betydelse om återvinningscentralen finns kvar eller flyttas avseende förslaget rekreativt område Norrabyparken. Om återvinningscentralen kvarstår innebär det störningar inom delar av parken vilket ger negativa konsekvenser för upplevelsen av denna.

Kommunen bedömer att det är tillräckligt att det beskrivs i text, på det sätt som det nu är i beskrivet programmet.

Arkeologi

Planhandlingarna anger att kommunen bedömer att det inte krävs någon mer arkeologisk utredning inom programområdet vilket Länsstyrelsen visserligen instämmer i, men det kan med fördel tydliggöras att även Länsstyrelsen gör denna bedömning i planhandlingarna.

Kommentar: Programmet kompletteras utifrån ovan i tillämpliga delar.

Klimatanpassning

Länsstyrelsen anser att samtliga projekt bör ta hänsyn till effekterna av ett förändrat klimat. Klimatförändringar i form av ökad och intensivare nederbörd, höjda medeltemperaturer och värmeböljor, samt stigande havsnivåer, medför konsekvenser för i stort sett alla samhällssektorer och anpassningsåtgärder är därför nödvändiga. I det fortsatta arbetet är det viktigt att kommunen utreder och tar ställning till efterföljande detaljplaners lämplighet utifrån en analys av relevanta climateffekters inverkan på området.

Kommentar: Synpunkten noteras.

Social hållbarhet, tillgänglighet, barnperspektiv

Länsstyrelsen instämmer i att i det vidare arbetet är det viktigt att utreda förutsättningarna och säkerställa tillgången till hållbara transportsätt som exempelvis busstrafik. Inom tätort är 400 meter gångavstånd till hållplats ett avstånd som används vid uppföljning av miljömålen och kan därför vara något att eftersträva. Det är viktigt att lokaliseringen av hållplatser sker med utgångspunkt från bussresenärernas behov, turtäthet och möjligheterna att skapa goda gång- och cykelförbindelser till och från hållplatserna.

Välplanerade gång- och cykelvägar som ger barn möjlighet att ta sig själva till och från hemmet och olika målpunkter i samhället är också en viktig fråga framför allt för barns välmående att arbeta vidare med i de kommande detaljplanerna.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Trafik

Det är positivt att kommunen låtit utföra trafikmätningar och bullerutredningar i ett tidigt skede. Planprogrammet skulle med fördel kunna redovisa resultatet av mätningarna liksom

aktuella gång- och cykelvägar samt hållplatser på en karta för att ge en bättre överblick av de vägar och platser som nämns i text.

Kommentar: En trafikflödesberäkning har gjorts i samband med programarbetet. Slut-satserna, inklusive karta med beräknade trafikflöden, redovisas i programmet och trafik-flödesberäkningen är bilagd till programmet i samrådsremissen.

Programmet redovisar resultat från bullerutredning, bland annat en karta med ekvivalent bullernivå. Bullerutredningen är även bilagd programmet i samrådsremissen. En redovisning görs även kring möjlig hantering av buller för att klara gällande riktvärden. Sam-mantaget bedöms eventuella störningar från trafik vara hanterbara, där lösningar och åtgärder utifrån ovan beskrivet kan ske så att riktlinjer enligt gällande trafikbullerförordning efterlevs.

En karta med befintliga gång- och cykelvägar samt hållplatser kompletteras i programmet.

Kommunens bedömning är att den redovisning som beskrivs ovan är fullt tillräcklig i detta programskede.

Se även kommentarer till Trafikverket kring ovan frågeställningar.

Buller

Det är positivt att en övergripande bullerutredning tagits fram som kan användas för att ta reda på var buller sannolikt behöver utredas vidare i efterföljande detaljplaner. Då bullerutredningen visar på att föreslagen förskola får ekvivalentnivåer på mellan 50-60 dbA kan det i sammanhanget vara relevant att utreda om lokaliseringen är lämplig eller om det finns bättre förutsättningar för en förskola i någon annan del av området. Det kan vara möjligt att med byggnadstekniska åtgärder minska buller men i första hand bör känsliga verksamheter lokaliseras till områden där riktvärden för buller inte riskerar att överskridas.

Kommentar: Det bör framhållas att det för skolgårdar inte finns gällande riktvärden, dock finns vägledning (Naturvårdsverkets vägledning) vad gäller bullernivåer. I vägledningen sägs bland annat att på ny skolas skolgård som exponeras för buller från väg- eller spårtrafik bör den ekvivalenta bullernivån 50 dBA, räknat som årsmedeldygn, underskrivas på delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet. En sådan yta torde kunna åstadkommas med rätt placering, utformning av byggnader med mera. För en eventuell förskoletomt bör i ett detaljplaneskede frågan kring buller studeras med intentionen att försöka nå ljudnivåer enligt vägledningen.

I programmet beskrivs kring ovan.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att förslaget preliminärt inte innebär betydande miljöpåverkan men att särskilda bedömningar behöver göras i efterföljande detaljplaner. Utifrån det underlag som planprogrammet omfattar instämmer Länsstyrelsen i kommunens bedömning men då det är ett tidigt skede skulle utredningar kunna visa på ny kunskap som påverkar bedömningen av betydande miljöpåverkan. I det vidare arbetet med detaljplaner bör undersökningen av betydande miljöpåverkan kompletteras med resultat från de utredningar som genomförs. Om det visar sig att exempelvis skyddade arter kan komma att påverkas bör kommunen se över sin bedömning om betydande miljöpåverkan.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Programmet påpekar att naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten inte har inventerats ur

natursynpunkt och att en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Programmet anger också att det i efterföljande detaljplanearbete behöver göras särskild bedömning. Se även tidigare synpunkt från Länsstyrelsen angående "Riksintressen" samt kommunens kommentar tillhörande den synpunkten.

Trafikverket

Riksintresse

Södra stambanan är av riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8§ miljöbalken och passerar strax väster om programområdet. Programområdet berörs även av MSA-område för Linköpings flygplats, vilket är ett skyddsområde på 55 km kring flygplatser. Inom denna radie finns en risk att flygtrafikens navigationshjälpmedel och start- och landningsprocedurer störs vid etableringar av höga objekt. Luftfartsverket och berörd flygplats ska därför höras om byggnader som överstiger 20 meter medges inom planområdet. Utifrån nu kända förutsättningar bedömer Trafikverket att en exploatering enligt programförslaget inte innebär någon åtgärd som påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet gällande riksintresse för kommunikationer.

Kommentar: Kommunen instämmer med Trafikverkets bedömning att utifrån nu kända förutsättningar bedöms en exploatering enligt programförslaget inte innebära någon åtgärd som påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet gällande riksintresse för kommunikationer.

Bedömningen i programskedet är att föreslagen bebyggelse inom programområdet inte kommer att bli så hög att riksintresse för flyg påverkas på något olämpligt sätt. Frågan uppmärksammas dock i efterföljande detaljplanearbete, när ett mer detaljerat förslag finns med bestämmelser om höjder på byggnader. Samråd i efterföljande detaljplanearbete med Luftfartsverket (LFV), Försvarsmakten samt Linköpings flygplats kan komma att ske om höjder på byggnader avses överstiga 20 meter. Luftfartsverket och Försvarsmakten har fått aktuellt program på samrådsremiss. Se vidare i samrådsredogörelsen för deras respektive yttranden.

Järnväg

Av samrådshandlingen framgår att Trafikverkets fastighet Säby 7:1 berörs i mindre grad i planområdets västra del mot järnvägen. I kommande detaljplanearbete behöver det tydliggöras om exploateringen innebär några fastighetsrättsliga konsekvenser.

Kommentar: Synpunkten noteras. Samråd med Trafikverket kommer att ske i fortsatt arbete om några fastighetsrättsliga konsekvenser för Trafikverkets fastighet Säby 7:1 kommer att bli aktuella.

Stängsling

Vid exploatering enligt planförslaget behöver det undersökas om stängsling behöver ske för att förhindra obehörigt spårbedrädande. Allmänna platser bör placeras och utformas på ett sådant sätt att det inte inbjuder obehöriga att vistas i spårområdet. Sträcka och placering av stängslet behöver i så fall preciseras i kommande planarbete.

Stängsling ska utföras av Trafikverket och finansieras av kommunen. Avtal mellan Trafikverket och kommunen avseende ansvar för genomförande och finansiering av stängsel måste tecknas innan detaljplanen föres till antagande.

Kommentar: Synpunkten noteras. Programmet kompletteras i tillämpliga delar utifrån ovan.

Transporter med farligt gods

Farligt gods tillåts generellt på all järnväg, vilket ställer särskilda krav på hur nära bebyggelse kan placeras och vilken markanvändning som kan tillåtas. Generellt bör ny bebyggelse inte placeras inom ett område på 30 meter från järnvägen. Verksamhet som inte är störningskänslig och där människor endast tillfälligtvis vistas t.ex. parkering, garage eller förråd, kan dock finnas inom 30 meter från spårmit, dock inte närmare än 15 meter. Eftersom ny bebyggelse föreslås inom 150 meter från järnvägen rekommenderas att en riskbedömning tas fram i kommande planarbete. Eventuella skydds/riskreducerande åtgärder som sker till följd av detaljplanens genomförande ska inte placeras på Trafikverkets fastighet. Trafikverket hänvisar i övrigt till Länsstyrelsens bedömning.

Kommentar: En översiktlig riskbedömning har gjorts i programarbetet. Programmet beskriver att mellan järnvägen och föreslagen bostadsbebyggelse med mera finns en flera meter hög höjdrygg, som en barriär. Föreslagen bebyggelse ligger dessutom i en högre terräng, flera meter över järnvägens nivå. Avståndet mellan järnväg och föreslagen bostadsbebyggelse bedöms översiktligt som närmast bli ca 70 m. Befintliga terrängförhållanden och avstånd från järnvägen ger gynnsamma förutsättningar vad gäller olycksrisker, såsom urspårning, pölbrand mm, med farligt godstransporter.

Inga ytterligare riskreducerande åtgärder bedöms preliminärt behövas i samband med genomförandet när det gäller ny bebyggelse. Ytterligare riskbedömning behöver göras i efterföljande detaljplaneskede när ett mer detaljerat förslag finns.

Se även Länsstyrelsens yttrande samt kommunens kommentar avseende eventuellt gasutsläpp/-olycka vid farligt godstransport.

Statlig väg

Programhandlingen anger att trafiken kommer att öka på väg 131/Mjölbyvägen vid den föreslagna exploateringen.

Trafikverket instämmer med kommunen att trafikstring och flödesfördelning till följd av exploateringen behöver redovisas, dels ur trafiksäkerhets- och störningssynpunkt men också om exploateringen innebär åtgärder på statlig väg. Det är även viktigt att se till helheten i kommunens pågående planarbete i närområdet som påverkar det statliga vägnätet. För åtgärder som rör statliga anläggningar ska krav och råd enligt VGU följas.

Kommentar: En trafikflödesberäkning har gjorts i samband med programarbetet. Slutsatserna, inklusive karta med beräknade trafikflöden, redovisas i programmet och trafikflödesberäkningen har funnits tillgänglig under samrådsskedet. Utförd trafikflödesberäkning påvisar att de behandlade korsningarna kring Granelund och Skobo klarar av att hantera den ökade trafiken som skulle tillkomma i och med exploateringen i området. De korsningspunkter som behandlats är ny korsning Mjölbyvägen/Skobo, befintlig korsning Mjölbyvägen/Norrabyvägen, befintlig korsning Holavedsvägen (tillika statlig väg 131)/Mjölbyvägen samt cirkulationsplatsen Tallvägen/Norrabyvägen/Spolgatan. Vidare kan nämnas att Samhällsbyggnadsförvaltningen har meddelat att Spolgatan eventuellt kan göras om till huvudled för att öka trafiksäkerheten. Trafikfrågan studeras ytterligare i

samband med efterföljande detaljplanarbeten. Samråd sker med Trafikverket även i samband med efterföljande detaljplanarbeten.

Buller

Trafikverket förutsätter att planområdet i sin helhet planeras och utformas så att riksdagens fastställda riktlinjer för trafikbuller inte överstigs. De nödvändiga åtgärder som kan krävas (bullerskydd) ska bekostas av kommunen och/eller exploatören. Det är positivt att kommunen avser att uppmärksamma bullerfrågan i kommande detaljplanarbete.

Kommentar: Programmet anger att byggande bör ske med gällande riktvärden för trafikbuller (trafikbullerförordningen) som förutsättning.

En trafikbullerutredning har utförts under programarbetet. Utifrån utförd bullerberäkning kan den ekvivalenta nivån om 60 dBA från fordonstrafik generellt klaras utmed nya lokal-gator för bostäder inom hela programområdet (60 dBA klaras på mindre än 10 m avstånd från vägmitt med beräknade trafikmängder).

Vidare anges att riktvärdet för den ekvivalenta nivån om 60 dBA vid fasad ej klaras för bostäder närmast järnvägen i sydvästra delen av Skobo-området samt eventuellt ej i Granelunds allra västligaste del. Det innebär att minst hälften av bostadsrummen i en bostad bör vara vända mot en "tyst sida" där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden. En radhus- samt kedjehuslänga eller mindre flerbostadshus med genomgående planlösning är exempel på byggnation som bör kunna åstadkomma en tyst sida. Detta är exempel på möjlig åtgärd för att riktvärden enligt trafikbullerförordningen ska klaras. Åtgärdsförslag beskrivs i programmet.

Likaså beskrivs att störningar vid uteplats behöver uppmärksammas i fortsatt arbete då den ekvivalenta nivån 50 dBA (avseende uteplats) överskrids i flera delar av programområdet, liksom att maxbullernivå 70 dBA överskrids i sydvästra delen. Resonemang förs i programmet kring möjliga åtgärdsförslag avseende uteplats för att riktvärden enligt trafikbullerförordningen ska följas.

Sammantaget bedöms eventuella störningar från trafik vara hanterbara, där lösningar och åtgärder utifrån ovan beskrivet kan ske så att riktlinjer enligt gällande trafikbullerförordning efterlevs. Bullerfrågan behöver studeras mer ingående i efterföljande detaljplane-skede när ett mer detaljerat förslag finns.

Gång-och cykeltrafik samt hållbart resande

Trafikverket ser positivt på att kommunen eftersträvar trafiksäkerhet för gång- och cykeltrafik genom att anlägga separata stråk på den genomgående gatan från Granelundsskolan och vidare mellan föreslagna bostadsområden.

För att öka trafiksäkerheten för oskyddade är det också av stor vikt att alla typer av passager över väg är säkra och tillgänglighetsanpassade. Passagera bör säkras utifrån hastighet och siktförhållanden vilket med fördel kan studeras och beskrivas i det kommande detaljplanarbetet.

För att möjliggöra hållbart resande är det viktigt med närhet till hållbara färdmedel som kollektivtrafik, gång och cykel. För att möjliggöra ett hållbart resande är det viktigt att utveckla

effektiva och tillgängliga bytespunkter i samverkan med andra trafikslag och i samspel med omgivande bebyggelse. Det är i sammanhanget viktigt att beakta vikten av korta gångavstånd för att öka kollektivtrafikens attraktivitet.

Kommentar: Synpunkten noteras. Gång- och cykeltrafiken kommer att studeras mer detaljerat i detta område i fortsatt arbete, exempelvis i efterföljande detaljplaneläggning. Detta ur bland annat trafiksäkerhets- och tillgänglighetssynpunkt.

Granelundsskolan öppnar till höstterminen 2025. Av stor vikt för oskyddade trafikanter är att så snart som möjligt åstadkomma en lösning med tunnel under järnvägen för gång- och cykeltrafiken längs Mjölbyvägen i höjd med Stoeryd. Detta för att hitta lämplig, gen och säker, anslutning för gång- och cykeltrafiken från västra sidan staden med målet att framförallt nå Granelundsskolan. Denna åtgärd behöver göras oberoende av aktuellt programförslag då det är en mycket angelägen fråga för barn till skolan som snart öppnar. Trafikverket har sedan flera år tillbaka i uppdrag att tillsätta en projektledare samt ta fram en lösning. Kommunen förutsätter att Trafikverket skyndsamt utför detta arbete.

Programmet tar även upp frågan utvecklad busstrafik i området med tanke på skolan och vid en större exploatering i Granelund/Skobo. Exempelvis skulle läge för ny hållplats kunna vara vid Granelundsskolan. Eventuellt skulle en samordnad busstrafik mellan Tranås och Sommen kunna vara en möjlighet. Förutsättningarna för kollektivtrafiken studeras i fortsatt arbete.

Skyfall och dagvatten

Dagvatten ska hanteras inom fastighetens gränser och får inte belasta den statliga infrastrukturen. Trafikverkets diken, trummor och andra anläggningar är enbart till för vägens och järnvägens avvattning.

Kommentar: Synpunkten noteras. Frågan uppmärksammas i fortsatt arbete. Programmet kompletteras i tillämpliga delar utifrån ovan.

Medfinansiering

Exploatering som kräver åtgärder eller kan komma att påverka Trafikverkets anläggningar behöver säkerställas genom avtal mellan kommun och Trafikverket. Avtal ska vara tecknat innan antagande av detaljplan.

Kommentar: Synpunkten noteras. Frågan uppmärksammas i fortsatt arbete. Programmet kompletteras i tillämpliga delar utifrån ovan.

Lantmäteriet

För att få en snabb väg från planarbetets start fram till färdig byggnation är det viktigt att utreda om det finns samfälligheter eller andra fastighetsgränser som inte framgår av digitala registerkartan och om övriga gränser är osäkra inom planområdet. Genom att utreda, göra gränsutvisning och mäta in befintliga gränspunkter kan osäkra gränser identifieras tidigt i planprocessen. För gränser som därefter fortfarande är osäkra kan kommunen då ansöka om fastighetsbestämning och därmed ha möjlighet att få ett tydligt och klart underlag innan detaljplanen får laga kraft.

Kommentar: Synpunkten noteras. Frågan uppmärksammas i fortsatt planering, såsom i efterföljande detaljplanarbeten i området.

Försvarsmakten

Som sektorsmyndighet bedömer och yttrar sig Försvarsmakten över samhällsplaneringsåtgärder som kan komma att påverka riksintressen för totalförsvarets militära del. Försvarsmakten värdesätter att kunna bidra och delta i processerna, men då antalet inkommande formella remisser och andra typer av uppdrag inom fysisk planering är stort så behöver myndigheten göra prioriteringar av våra resurser i dessa frågor. Försvarsmakten har därmed inte handlagt denna remiss vidare. Är det någon annan anledning som gjort att ni valt att remittera Försvarsmakten i detta fall så får ni gärna återkoppla detta.

Kommentar: Synpunkten noteras. Bedömningen i programskedet är att föreslagen bebyggelse inom programområdet inte kommer att bli så hög att riksintresse för flyg påverkas på något olämpligt sätt. Frågan uppmärksammas dock i efterföljande detaljplanarbete, när ett mer detaljerat förslag finns med bestämmelser om höjder på byggnader. Om höjder på byggnader föreslås överstiga 20 meter i efterföljande detaljplanarbete behöver samråd ske med Försvarsmakten, Luftfartsverket (LFV) och Linköpings flygplats i samband med det arbetet.

LFV (Luftfartsverket)

LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot planprogrammet.

Kommentar: Noteras.

PostNord

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är PostNord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar PostNord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor och radhus placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox i anslutning till entrén. Färdvägen till postanordningen ska vara öppen och farbar året runt för valt fordon.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsförbättringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation eller annan förändring gällande befintlig alt ny infrastruktur.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Kommentar: Synpunkterna noteras.

Kinda kommun

Kommunen tackar för möjligheten att yttra sig om förslaget till planprogram. Kommunen har inget att erinra.

***Kommentar:** Synpunkten noteras.*

Teknik- och griftegårdsnämnden

Teknik- och griftegårdsnämnden beslutar att lämna följande yttrande över *Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. Granelund och Skobo i Tranås - samråd:*

- Teknik- och griftegårdsnämnden behöver tilldelas en ökad driftbudget för gator och parker i samband med färdigställandet av det nya bostads-området. Detta för att kunna skapa ett långsiktigt hållbart och trivsamt område som bidrar till både social och ekonomisk utveckling, utan att behöva göra driftnedskärningar på befintliga offentliga ytor för att finansiera driften i det nya bostadsområdet.
- Planprogrammet och kommande detaljplaner kan inte utgå ifrån att Norraby återvinningscentral inte längre är lokaliserad på nuvarande placering. Detta eftersom att det ännu inte finns något kommun-övergripande politiskt beslut om ny placering samt att det just nu pågår en lokaliseringsutredning för en eventuell flytt.
- I övrigt har nämnden inte något att erinra utifrån nämndens verksamhetsområde.

***Kommentar:** Frågor kring ökad driftbudget för berörd nämnd är en fråga som får hanteras i särskild ordning i samband med budgetarbete i kommunen.*

Som beskrivs i yttrandet finns inget beslut om återvinningscentralen ska flyttas eller inte. En behovs- och lokaliseringsutredning för återvinningscentral (ÅVC) utförs för närvarande, som avses utgöra framtida beslutsunderlag i frågan.

Det bör i sammanhanget poängteras att i samband med programarbetet har även ett utvecklingsförslag för omvandling av deponin till rekreationsområde (Norrabyparken) arbetats fram. I utvecklingsförslaget Norrabyparken ingår även dagens ÅVC, då kommunens målsättning är att den kan flyttas och att marken då också kan användas för rekreation, i ett sammanhängande område tillsammans med deponiområdet och stubbtippen.

Samtidigt uppmärksammar programmet eventuella risker för störningar som kan uppstå för såväl boende i föreslagna bostadsområden som i föreslaget rekreationsområde (Norrabypark) om ÅVC:n blir kvar i området. Detta för att observera att eventuella behov av skyddsåtgärder eller dylikt kan bli aktuella.

Poängteras bör att upprättat programförslag endast ger ett exempel på utformning med mera och programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete, exempelvis detaljplanearbete.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag att avseende förslag till Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås kommun lämna nedan synpunkter till Tillväxtavdelningen:

- att den registrerade fornlämningen som nämns i planhandlingarna (ett vägmärke, RAÄ-nummer Tranås 6:1, längs Mjölbyvägen vid tomtgräns mellan Norraby 3:29 och Toketrappan 2) kan stå kvar om möjlighet finns.
- att nämnden slår vakt om möjligheten att nyttja 1%-regeln i det planerade bostadsområdet Skobo.
- att i övrigt inte ha något att erinra mot förslag till Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås kommun.

***Kommentar:** Registrerad fornlämning (vägmärke) står uppe på en stenmur och avses bevaras. Den behöver beaktas vid anläggande av gång- och cykelväg i dess närhet. Vägmärket uppmärksammas i fortsatt arbete.*

Programmet kompletteras med att ambitionen bör vara att nyttja 1%-regeln i det planerade bostadsområdet Skobo. (Den så kallade 1%-regeln är en modell för finansiering av konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer, där 1% av byggkostnader avsätts till konst.) Synpunkter noteras i övrigt.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag att barn- och utbildningsnämnden inte har något att erinra mot samrådshandlingar för Norraby 3:1 mfl.

***Kommentar:** Noteras.*

Individ- och arbetsmarknadsnämnden

Individ- och arbetsmarknadsnämnden har beslutat att inte ha något att erinra gällande planprogram för Norraby 3:1 m.fl (Granelund- Skobo).

***Kommentar:** Noteras.*

Vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden har beslutat att inte ha något att erinra gällande planprogram för Norraby 3:1 m.fl (Granelund- Skobo).

***Kommentar:** Noteras.*

E.ON Energidistribution AB

E.ON Energidistribution AB har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och konstaterar att området inte berör vårt koncessionsområde för elnät och tar därmed inte ställning till planprogrammet.

Kommentar: Noteras.

Skanova (Telia Company) AB

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet.

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Kommentar: Programmet kompletteras med att befintliga teleanläggningar finns i området. Teleanläggningar studeras vid efterföljande detaljplanarbeten. Fortsatt samråd sker med Skanova i fortsatt arbete. Synpunkter i övrigt noteras.

Svenska UMTS Nät AB (genom Telia Company)

Svenska UMTS Nät AB, "UMTS" har mottagit kungörelse om samråd för Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås, BMN2023/105. UMTS har i dagsläget på fastigheten Tranås Norraby 3:1 en anläggning för mobilbasstation med tillhörande avtal.

Då det är av största vikt för samhället och dess infrastruktur att UMTS kan bibehålla uppförd mast ska den rättighet som UMTS i dagsläget har på fastigheten inte påverkas. UMTS ska fortsatt kunna bibehålla och aktivt använda sig av det avtalade området, samt tillfartsväg till arrendestället utan hinder. En omplacering av mobilbasstationen kan leda till försämrad täckning och kapacitet i området då basstationen är en del av ett noga planerat nät.

Utifrån det ovan sagda är det rimligt att UMTS nuvarande avtal ej påverkas av ändringar i detaljplanen med hänsyn till det infrastrukturella intresset.

Kommentar: För mobilmasten gäller ett arrende på kommunens mark. Arrendet gällde från början från 2004-10-01 till och med 2012-09-30. Arrendet har därefter ett flertal gånger förlängts med 5 år i taget. Nuvarande arrende gäller till 2027-09-30.

I gällande översiktsplan, antagen 2022, pekas Granelund ut som utvecklingsområde för bostäder. Därmed finns genom gällande översiktsplan ett politiskt beslut (i kommunfullmäktige) kring utveckling av bostäder i berört område.

Kommunen har förståelse för att arrendatorn till mobilmasten fortsatt önskar ha kvar mobilmasten i samma läge. Men ur säkerhetssynpunkt behöver ett säkerhetsavstånd, ungefär motsvarande mastens höjd (42 meter), hållas från masten till bebyggelse, gator med mera, vilket innebär begränsningar för utveckling av bostäder i aktuellt område. Mastens placering är dessutom i ett bra läge för bostäder med utsikt över Sommen med mera. Kommunen anser utifrån ovan redovisat att bostadsutveckling bör prioriteras i området. Kommunen bedömer därför att en flytt av masten bör göras och att en ny plats för mast därför behöver åstadkommas.

Masten är placerad på en höjd drygt 180 meter över havet. Andra höjder på cirka 180 meter över havet finns inom relativt nära avstånd. Ny plats bör undersökas av arrendatorn, lämpligen i dialog med kommunen för ny plats inom kommunal mark. Kommunens avsikt är utifrån redovisat att arrendet kommer att sägas upp för masten då detta läge inte är lämpligt vid ny planering av bostäder i Granelund. Uppsägning av arrendet behöver ske minst 12 månader före arrendetidens slut. Fortsatt kommunikation avses ske med arrendatorn i frågan.

Jönköpings Länstrafik

Planprogrammet kan komma att leda till en utökning av cirka 450 hushåll i huvudsak villor och grupphusbebyggelser, även inslag av mindre flerbostadshus. En utveckling av området kommer kräva att flertal lokalgator anläggs i området.

Som det ser ut i dagsläget finns det kollektivtrafik som kör längs med Mjölbyvägen mellan Sommen och Tranås. I samband med en eventuell detaljplan vore det önskvärt att skapa GC-vägar som på ett smidigt sätt ansluter Mjölbyvägen och hållplatserna som finns längs med sträckan. Länstrafiken önskar en tät dialog med Tranås kommun för att tillsammans planera en effektiv och attraktiv kollektivtrafik i staden.

Kommentar: Programförslaget belyser på ett tydligt sätt gång- och cykeltrafikens vikt. Bland annat framhåller programförslaget som bärande tanke ett rekreativstråk för gång- och cykeltrafik längs Skoboviken, där gång- och cykelstråk anordnas från Tranås tätort och kopplas samman med befintlig bebyggelse i Röhälla med mera. Detta stråk ansluter till befintliga hållplatser längs Mjölbyvägen.

Vidare förordas trafiksäkert gång- och cykelstråk längs föreslagen övergripande genomgående gata, från Granelundsskolan (Tallvägen) och vidare mellan föreslagna bostadsområdena Skobo och Granelund samt med ny anslutning med Mjölbyvägen.

Gång- och cykeltrafiken kommer att studeras mer detaljerat i detta område i fortsatt arbete, exempelvis i efterföljande detaljplaneläggning. Detta ur bland annat trafiksäkerhets- och tillgänglighetssynpunkt.

Vidare bör poängteras att Granelundsskolan öppnar till höstterminen 2025. Av stor vikt för oskyddade trafikanter är att så snart som möjligt åstadkomma en lösning med tunnel under järnvägen för gång- och cykeltrafiken längs Mjölbyvägen i höjd med Stoeryd. Detta för att hitta lämplig, gen och säker, anslutning för gång- och cykeltrafiken från västra sidan staden med målet att framförallt nå Granelundsskolan. Denna åtgärd behöver göras oberoende av aktuellt programförslag då det är en mycket angelägen fråga för barn till skolan som snart öppnar. Trafikverket har sedan flera år tillbaka i uppdrag att tillsätta en projektledare samt ta fram en lösning. Kommunen förutsätter att Trafikverket skyndsamt utför detta arbete.

Programmet tar även upp frågan utvecklad busstrafik i området med tanke på skolan och vid en större exploatering i Granelund/Skobo. Exempelvis skulle läge för ny hållplats kunna vara vid Granelundsskolan. Eventuellt skulle en samordnad busstrafik mellan Tranås och Sommen kunna vara en möjlighet. Förutsättningarna för kollektivtrafiken studeras i fortsatt arbete.

Dialog och samråd hålls kontinuerligt mellan kommunen och Länstrafiken, vilket även är intentionen i fortsatt arbete.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningens allmänna synpunkter

Vi konstaterar att det är ett bekymmersamt läge för kommunens tätortsnära natur. Dagens beslutsfattare planerar ständigt nya exploateringar för framtida bostadsbebyggelse. Dessa hotar både ekosystem och, för våra innevånare, värdefulla gröna närmiljöer. Planer finns i nuläget för ca 1000 nya hushåll i tätorten, trots att behoven inte finns. Inga behovsprövningar av exploateringarna görs. Utvecklingsmöjligheter för nya bostäder finns i kommunens mindre tätorter. Detta beskrivs i både ÖP och i andra kommunala dokument, men har inte tagits tillvara, anser vi.

De planprogram som nu är aktuella runt om i kommunen innebär att kommande generationer fräntas möjligheten att själva kunna ta ställning och beslut om dessa naturområden. Det måste finnas handlingsutrymme för deras idéer och prioriteringar – vi vill kalla det generationsrättvisa. Klimatförändringarna kan dessutom helt ha ändrat förutsättningarna. En hållbar utveckling innebär att inte kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov äventyras. Alla dessa planer innebär, när de genomförts, stora koldioxidutsläpp som försvårar för kommunen att klara sin koldioxidbudget. Vi har ännu inte tagit del av några beräkningar av utsläppen, eller hur man avser kompensera för dessa.

Kommentar: *De pågående planerna för ca 1000 nya hushåll i tätorten som Naturskyddsföreningen hänvisar till torde avse bland annat aktuellt planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo), liksom planprogram för Junkaremålens backar.*

Kommunen bedömer Granelund-Skobo, liksom Junkaremålens backar, som områden lämpliga för bostadsutveckling mm. Planprogrammets inriktning är i linje med styrdokumentet "Inriktning för tillväxt", liksom med gällande översiktsplan från 2022 samt med planeringsstrategin (översiktsplanens aktualitetsförklaring) från 2024.

Bygg- och miljönämnden beslutade 2016-12-06 att kommunen arbetar fram ett planprogram för Junkaremålens backar. Bygg- och miljönämnden beslutade 2024-06-17 att lämna uppdrag till tillväxtavdelningen att upprätta förslag till planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo).

Det är alltså planprogram som upprättas för de aktuella områdena för närvarande, uppdrag som givits i enlighet med bygg- och miljönämndens beslut. Tilläggas bör att även andra områden som är utanför Tranås tätort kan utöver berörda programområden bli aktuella för bostadsbebyggelse. Detta är också redovisat i den gällande översiktsplan för Tranås kommun.

Det behöver poängteras att upprättade programförslag endast ger exempel på utformning. Ett program ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete. Se vidare under kommentar till yttrande från "Privatperson B" nedan kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

Det arbete med program som pågår för närvarande är i planeringsstadiet. Det är alltså inte fråga om byggande eller genomförande. För kommunen är det viktigt att planera för framtiden även i lågkonjunktur, i tider med befolkningsminskning etc. I sammanhanget bör poängteras att ett beslutat program inte innebär några skyldigheter till genomförandeåtgärder, såsom skogsavverkning eller markarbeten.

Vid förändringar av samhällen sker olika påverkan på nuvarande markområden etc. Vissa förändringar och konsekvenser för befintlig mark är oundvikligt vid expansion av ny bebyggelse. Tranås tätort är beläget i skogsbygd. Med dessa förutsättningar är det ofrånkomligt att orten ska kunna utvecklas utan att skogsmark ianspråk tas. Områden som tas i anspråk till planprogrammen är med målet att få liten åverkan på naturen. Programförslagen tar exempelvis inte jordbruksmark i anspråk för byggnation och ej heller naturområden med höga naturvärden.

Kommunen kan endast utgå från de förutsättningar och den kunskap man har i nuläget. Samtidigt är givetvis målsättningen att planera för en hållbar utveckling för framtida generationer utifrån de beslut som finns till grund. Planprogrammen är utformade med långsiktighet i åtanke och ger samtidigt en framtida flexibilitet då programmen inte är juridiskt bindande.

Planprogrammets ambition är att ge förutsättningar för en hållbar infrastruktur inklusive vägar och cykelvägar, med en god tillgänglighet och ett fungerande trafiksystem. Vilket är viktigt då vägtrafiken är den enskilt största posten i koldioxidbudgeten. Genom planering för grönområden och rekreationsplatser kan förbättrad hälsa och välbefinnande för invånarna åstadkommas.

Planprogrammen är utformade för att vara flexibla och anpassningsbara till förändrade klimatförhållanden. Resonemang förs i programmen kring ekosystemtjänster och klimatanpassningsåtgärder, åtgärder som behöver uppmärksammas i fortsatt arbete. I Jönköpings län är de största klimatriskerna varmare, torrare och blötare klimat. Beräkningar av koldioxidutsläpp och kompensation kan vara osäkra och svåra att kontrollera, vilket skulle göra det svårt att säkerställa att målen verkligen uppnås. För att motverka koldioxidutsläppen, är viktigt att investeringar görs i förnybar energi och genom energieffektiviseringar.

Kommunen bedömer att föreslagen planering är lämplig och planeringen är i linje med politiskt tagna beslut.

Vi har uppmärksammat att avverkningar av skog tyvärr sker i förväg på utpekade s.k. utvecklingsområden. En åtgärd vore att omgående lyfta bort avkastningskravet, som idag finns på kommunens skog. Vår tätortsnära natur har långt större värden för medborgarna än inkomsten från skogsråvaran! Naturskyddsföreningen föreslår dessutom att inga ingrepp i naturen får göras innan detaljplanebeslut fattas.

Naturen har ingen "ångra-knapp". Skadade ekosystem är mycket svåra att reparera, om det ens är möjligt. Vi anser att den antagna "Strategi för ekologisk hållbarhet" inte följs. Citat 3:1 "Kommunen har en hållbar och utvecklande samhällsplanering, där vi bevarar och förstärker grönstruktur och biologisk mångfald".

Kommentar: Det finns ingen koppling mellan översiktsplanens utpekade utvecklingsområden och avverkningar av skog på kommunal mark. Avverkningar och skötsel av skog görs utifrån gällande Skogsbruksplan. Det kan nämnas att större avverkning för föreslaget bostadsområde Skobo, liksom östligaste delen av föreslaget bostadsområde Granelund, är äldre avverkningar (mer än 10 år sedan).

Vidare kan tilläggas att kommunens Samhällsbyggnadsförvaltning har i uppdrag att sköta kommunal skog enligt Skogsbruksplanen inklusive de avkastningskrav som är politiskt beslutade. Detta uppdrag gäller tills annat politiskt beslut tas i frågan. Se även föregående kommentar till föreningen.

Naturskyddsföreningens synpunkter på programmet

Vi är positiva till "Delområde Granelund":

Våra förslag; Varierad bebyggelse, småhus max 150 m², radhus/kedjehus, mindre flerbostadshus. Varierade upplåtelseformer. Höga miljökrav på utförande. Klimatanpassning av hela området. Nej till flerbostadshus vid korsningen Norrabylvägen/Tallvägen. Hela skogsområdet nedanför skolan skall lämnas orört. Viktigt att "Naturvärdesobjekt 5" skyddas.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Programmet anger endast en vägledning kring bebyggelse med mera. I efterföljande planarbete måste ovanstående studeras mer ingående. Programmet anger vidare att hänsyn förordas tas till bl a naturvärden utpekade i naturvärdesinventering som "påtagligt naturvärde", vilket Naturvärdesobjekt 5 utgör. Resonemang förs i programmet kring ekosystemtjänster och klimatanpassningsåtgärder, åtgärder som behöver uppmärksammas i fortsatt arbete.

År 2017 beslutade Bygg- och miljönämnden att ge planuppdrag för flerbostadshus i ett område vid korsningen Norrabylvägen/Tallvägen. Politiskt beslut om uppdrag gäller därmed sedan tidigare för detta område.

Vi säger nej till planområde "Skobo bostadsområde":

Detta får förbli ett sammanhängande naturområde. Större delen är tyvärr hårt avverkad och vi föreslår att restaureringsåtgärder utförs i enlighet med EU:s naturrestaureringsförordning. Alla år 2023 naturvärdesklassade områden skall skyddas från påverkan, bland dessa det sista skogsområdet närmast sjön, som gränsar till Fågelviken.

Med vårt förslag på en koncentration av bostadsbebyggelse till "Delområde Granelund" så minskas fragmentiseringen, där endast "gröna öar" och "korridorer" återstår av den ursprungliga naturen i det färdiga planområdet. S k fragmentisering bör undvikas då den av en enig expertis konstaterats fungera dåligt för att arter skall kunna överleva långsiktigt. Det är en nackdel, anser vi, att kommunens Grönstrukturplan ännu inte antagits och finns på plats inför arbetet med pågående planprogram.

Kommentar: Kommunen bedömer delområde Skobo som ett område lämpligt för bostadsutveckling mm. Planprogrammets inriktning är i linje med styrdokumentet "Inriktning för tillväxt", liksom med gällande översiktsplan från 2022 samt med planeringsstrategin (översiktsplanens aktualitetsförklaring) från 2024. Framtagande av planprogram görs nu utifrån politiskt beslut. Se tidigare kommentar ovan.

Utbyggnad enligt programförslaget bedöms ta rimlig hänsyn till de särskilda naturvärden som finns inom programområdet.

Programmet förordar bevarande av skog, grönområden och grönstråk. Frågan behöver studeras mer ingående i efterföljande detaljplanearbete.

Ett arbete med Grönstrukturplan pågår parallellt med programarbetet. En eventuell antagen grönstrukturplan får studeras i samband med efterföljande detaljplanearbete för området.

Förslaget till Planprogram när det gäller Skoboviken har fyra bra idéer, som vi bejakar:

- Anläggande av cykelbana närmast befintligt vägräcke, som kan kombineras med gångbana
- Iordningsställande av badplatsen vid norra delen av viken (nedanför busshållplatsen) men utan påverkan på de gamla tallarna
- Sänkt hastighet på Mjölbyvägen i området.
- Iordningsställande av badplatsen och parkeringen vid Nissagölen.

Kommentar: *Synpunkterna noteras. Dessa frågor studeras mer ingående i fortsatt arbete.*

I planprogrammet skrivs följande:

”Utbyggnad av planprogramförslaget bedöms ta rimlig hänsyn till de särskilda natur- och kulturvärden som finns inom/i anslutning till programområdet”. ”Ingen betydande påverkan bedöms ske på de riksintressen som berörs av programförslaget”. ”Dock görs vissa intrång inom strandskyddsområde vid Skoboviken”.

Dessa bedömningar delar inte Naturskyddsföreningen av följande skäl:

Riksintresset

Sjön Sommen är av riksintresse för natur, **fiske**, och friluftsliv enligt Miljöbalkens 3 kapitel 6 §. I miljöbalken står att områdets värden är så stora att de ska ges företräde vid beslut som rör användning av mark och vatten i området. Ett område som pekats ut som riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess värden. I planprogrammet har ”fiske” utelämnats i beskrivning av riksintresset.

Strandskyddet

Utmed sjön Sommen/Skoboviken samt Nissagölen råder strandskydd 100 meter från strandlinjen, såväl på land som ut i vattnet. Inga anläggningar eller byggnader får uppföras inom strandskyddat område. Eventuella planer på anläggningar/byggnationer och andra åtgärder som avverkning eller påverkan på vegetation inom strandskyddsområde, kräver dispens från Länsstyrelsen innan uppförande eller åtgärder.

Kommentar: *Poängteras bör att sjön Sommen inte utgör något särskilt riksintresse för fisket/yrkesfisket (det utgjorde riksintresse för yrkesfisket för ett antal år sedan, men inte längre). Däremot utgör fisk och fiske en del av värdebeskrivningen av riksintressena för naturvård respektive friluftslivet. I planprogrammet görs dock endast en övergripande beskrivning av de nämnda riksintressena.*

Se Länsstyrelsens yttrande och kommunens kommentar till Länsstyrelsen avseende påverkan på riksintresse.

Något beslut kring strandskyddsfrågan tas ej i samband med aktuellt planprogram, utan strandskyddsfrågan får hanteras i fortsatt arbete. Strandskyddsfrågan beskrivs på ett tillräckligt tydligt sätt i programmet enligt kommunens bedömning. Se även Länsstyrelsens yttrande och kommunens kommentar till Länsstyrelsen.

Miljökonsekvensbeskrivning

MKB-förordningen, Plan- och bygglagen och Boverkets vägledning från 2006 anger att en miljökonsekvensbeskrivning måste göras vid planering av hamn för fritidsbåtar/småbåtshamn. Detta anses som huvudregel alltid medföra en betydande miljöpåverkan.

- Det krävs en undersökning av betydande miljöpåverkan och därmed en miljökonsekvensbeskrivning
- Dessutom tillståndsprövning av vattenverksamhet

Kommentar: *Se Länsstyrelsens yttrande och kommunens kommentarer till Länsstyrelsen.*

Ny forskning visar att fiskar påverkas av motorbuller, vågskvalp samt av redan välkända föroreningar från bensin, oljor och båtbottnfärger. Påverkan sker främst i föryngringsområden i lugna vikar. Fisket i sjön Sommen riskerar att slås ut på sikt.

Planerna på en småbåtshamn med pir och bojar i Skoboviken är därför olämplig. Den inre delen av Skoboviken kallas Fågelviken på grund av dess ovanligt stora andel häckande sjöfågel, som svan, skäggdopping, knipa, sothöna m fl.

Häger, storskrake och de senaste tre åren även storlom, kommer regelbundet till Skoboviken för att hitta föda i de grunda och relativt lugna vattnen närmast strandlinjen och utloppet från Nissagölen. Storlom är skyddad enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Länsstyrelsen har därför meddelat att hastighetsbegränsning råder inne i Fågelviken. Detta efterföljs dessvärre dåligt, eller inte alls. Bevakningen finns inte och kommunen verka ovetande/ointresserad av detta, med tanke detta planförslag. I denna del av Skoboviken skadas fågellivet som mest, särskilt när hastigheten oftast överskrider det tillåtna 5 knop.

- En natur- och artskyddsutredning måste göras i Skoboviken. Detta nämns också i planprogrammet. Lämpligen under sommarhalvåret då häckning sker. De två inventeringar som utförts gäller inte Skoboviken och utfördes under april och november.
- Det är angeläget, efter årtal av utredande, att hitta och besluta om lämplig ny plats för återvinningscentralen.

Påbörja återställning av hela området och få på plats de lösningar som planerats för att ta hand om dagvatten och lakvatten från den gamla deponin. ”Gamla synder” har resulterat i ett förorenat bottensediment i denna del av Skoboviken. Det finns förekomst av miljögifter i sedimenten från deponins fem första år då ingen rening av lakvatten skedde. Det är mycket viktigt att dessa får förbli orörda.

Kommentar: I samband med anläggande av flytbrygga vid Norraby udde (anmälan om vattenverksamhet), något öster om (utanför) aktuellt programområde beslutades att skydds- och försiktighetsåtgärder skulle göras i samband med anläggandet av flytbryggan. Åtgärderna var att införa hastighetsbegränsning i den inre delen av Skoboviken, som benämns Carl-Johansviken (med begränsningslinjen Trappöudde – Lilla Trappön – Stora Trappön – Björkön), samt sätta upp informationstavlor med information om fågellivet i Carl-Johansviken. Åtgärder har därefter utförts.

Frågor om att hastighetsbegränsningar inte efterföljs är en fråga som får hanteras i särskild ordning utöver detta program.

En preliminär bedömning i detta skede är att Carl-Johansviken bedöms vara det mest känsliga området i Skoboviken. Programmet redovisar inga förslag på bryggor, båtplatser, badplatser eller andra åtgärder i Carl-Johansviken. De förslag som visas i programmet är norr om Carl-Johansviken. Programmet förtydligas dock med att inga bryggor eller anläggningar bör etableras i Carl-Johansviken med tanke på djur- och naturvärden med mera.

Samtidigt anger programmet att naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten inte har inventerats ur natursynpunkt och att en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Detta för att analysera förutsättningarna för att anlägga en småbåtshamn, bryggor, rekreationsstråk mm längs stranden. Syftet med inventeringen bör vara att få en överblick, lokalisera och bedöma värdefulla miljöer samt att inventera och beskriva undervattensmiljön. Det förutsätts att naturinventeringen sker på lämpligt sätt vad gäller inriktning, tider med mera.

Frågeställningar kring ovan behöver studeras ingående i samband med fortsatt arbete, främst i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet.

Det finns inget beslut om återvinningscentralen ska flyttas eller inte. En behovs- och lokaliseringstudering för återvinningscentral (ÅVC) utförs för närvarande, som avses utgöra framtida beslutsunderlag i frågan. Detta beskrivs i programmet.

Det pågår ett projekt för rening av lakvatten från deponiområdet (sluttäckning pågår av deponin). Förprojektering av lakvattenanläggning har utförts där bland annat reningsdamm, översilningsyta, ett par våtmarker och meandrande dike planeras.

Det lakvatten som kommer att ledas mot sjön avses renas i en lokal reningsanläggning med flera reningssteg. Avsikten är att vattnet ska bli så rent att det klarar gällande riktvärden. Kommunikation kommer ske med myndigheter, vilka också kommer att utföra kontroller av vattnet, med bland annat kontinuerliga provtagningar.

Avsikten med nämnda åtgärder är att få en positiv effekt för sjöns vatten.

Låg följsamhet till antagna planer

Vi anser att det är ett stort problem att följsamheten till antagna planer är låg. Ett exempel på detta är nya bostadsområdet Lindelund. Området hör till en regional spridningskorridor/värde-trakt som kräver särskilda hänsynstaganden. Det utgörs av ett stråk med bland annat hög andel ädellövskog.

Här föreskrevs av Länsstyrelsen att "Gröna korridorer" och värdefulla träd skulle bevaras. Detta för att fortsatt upprätthålla en hänsyn till dessa naturvärden. I illustrationsplanen från 2024-02-28 var därför ca 160 stycken "värdefulla träd som kan vara möjliga att spara". Mycket av detta har nu i praktiken "fått stryka på foten"! Området har till stora delar kalhugits och av de värdefulla träden återstår endast cirka 8 stycken i ytterkanten av området.

Alla i beslutsprocessen, både politiker och tjänstepersoner, måste uppmärksammas på detta! Det som hänt är inte acceptabelt. Hur kan man säkra upp besluts- och utförandeprocessen så att detta inte upprepas i pågående och kommande planärenden?

Kommentar: *Det är olyckligt att träd och vegetation avverkats på ett olämpligt sätt i Lindelund. Kommunen avser ha uppföljning med representanter från olika avdelningar kring det projektet för att hitta ett sätt för att undvika att sådan hantering upprepas.*

Privatperson A

För några år sedan fick jag frågan "Var kan man komma intill och bada i sjön Sommen om man inte har båt?". Det enda jag då kom på var Hätte och Lugnalandet i Sommens samhälle. Jag nämnde också bassängen vid Dämsängen då svaret kändes lite torftigt.

Med tanke på att Tranås kommun ofta använder sjön Sommen och möjligheten till bad och båtliv i marknadsföringen är det märkligt att det inte finns fler möjligheter till bad för dem som inte har tillgång till båt. Det finns förstås andra möjligheter som t.ex. Illern, Strånnasjön och Trollsjön men då talas inte om sjön Sommen.

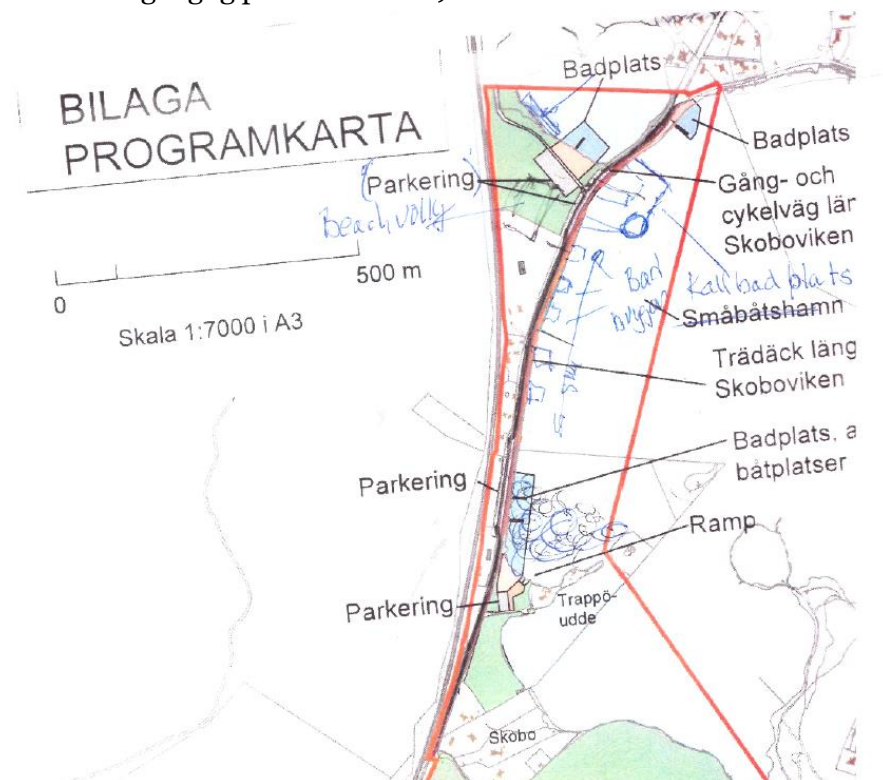
Mot denna bakgrund tänker/tycker jag i följande banor.

1. Ingen båtbygga över huvud taget. Trenden visar inte på någon brist på båtplatser för små båtar. Däremot behövs troligen plats för större båtar och då är platsen direkt olämplig.
2. Lämna området S-So om Trappö udden orörd som förslag men lägg till viken med vassrugg NV om udden som "skyddad".
3. planera för ett "KALLBADHUS" med badbryggor, omklädningsmöjligheter och framtida kafé/ restaurang/bastu mm. Med rätt placering intill utloppet från Nissagölen kan det finnas möjlighet till isfria vinterbad.
4. Anslut fler mindre badbryggor med badstegar med jämna mellanrum längs hela trä däckat. Det ger fler badplatser samtidigt som säker "distanssimning" längs stranden är möjlig.
5. Utöka om möjligt sandstranden N om "KALLBADHUSET".
6. Utforma området som gränsar till Nissagölen till en sommarplats med ytor med möjlighet för lek, spel och bad. Gör badstranden till en attraktiv sandstrand för barn och vuxna med gräsyta för solbad. Varför inte bouleanor, Beachvolley, Krocketplan mm Grill platser brukar också vara poppis. Vintertid kan platsen bli attraktiv för skridskoåkning medan andra vinterbadar mer kontrollerat.

Den viktigaste punkten är förstås förslaget om Kallbadhus. Det skulle verkligen bli unik tillgång för alla i kommunen både sommar och vinter.

Slutligen måste jag bara tillägga att det är en styggelse och stort svek att bassängen vid Dämsängen försvann utan att ersättas med något som helst alternativ. Det kanske är dags med något nu?

(Även en skiss har lämnats av skriftställaren, se utsnitt av denna nedan. Skissen finns i större format tillgänglig på kommunen.)

Kommentar: Ovan redovisade tankar och idéer, inklusive lämnad skiss, är på ett kreativt sätt framfört och tas emot tacksamt som diskussionsunderlag för det fortsatta arbetet med utvecklingen av Skoboviken med mera.

Det behöver poängteras att upprättat programförslag endast ger ett exempel på utformning av Skoboviken med mera. Programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete såsom eventuellt detaljplanarbete, projekt i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet etc. Se vidare under kommentar till yttrande från "Privatperson B" kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

Programförslaget motsäger samtidigt inte framförda idéer enligt yttrandet.

I samband med fortsatt planering för Skoboviken med mera behöver mer detaljerade förslag och lösningar studeras för att utröna vilka platser som kan lämpa sig för båt-, bad-, samt andra rekreationsändamål med mera.

Vad gäller båtplatser/småbåtshamn anges Skoboviken i gällande översiktsplan för Tranås kommun som ett tänkbart läge för fritidsbåtar samt att detta område föreslås utredas för

eventuell framtida småbåtshamn. Kommunens bedömning i detta skede är att en utveckling av Skoboviken med såväl bad- som båtplatser, liksom rekreationsstråk med trädäck samt gång- och cykelstråk, kan bli en positiv tillgång. Föreslagen utveckling är i linje med gällande översiktsplan.

Samtidigt anger programmet att naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten inte har inventerats ur natursynpunkt, varför en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Detta för att analysera förutsättningarna för att anlägga en småbåtshamn, bryggor, rekreationsstråk mm längs stranden. Syftet med inventeringen bör vara att få en överblick, lokalisera och bedöma värdefulla miljöer samt att inventera och beskriva undervattensmiljön. Även vassbestånd är exempel på objekt som bör innefattas i naturinventeringens analys.

Borttagen utomhusbassäng i Dämsängen utanför programområdet är ingen fråga för nu upprättat planprogram. Programmet ger översiktliga huvudinriktningar för markanvändning inom programområdet. Samtidigt motsäger inte programmet en eventuell bassäng i området. Frågan kring eventuell bassäng i tätortsområdet får studeras i särskild ordning utöver detta programarbete.

Privatperson B

Pausa nya bostadsområden. Tranås befolkning minskar och har gjort det de senaste fem åren. Prognos från SKR till 2033 visar på fortsatt minskning.

Det rimmar inte med planprogram för Norraby på 450 hushåll och på Bredstorp 150 hushåll. I Lindelund, pågår redan förberedelser 50 villatomter och sex fastigheter med grupphus. Dessutom finns 49 villor till salu i Tranås kommun. Många har legat ute flera månader. Att då fortsätta att lägga skattepengar på att bereda dessa områden är inte rimligt.

Det vore mycket olämpligt om planerade skogsavverkningar för att bereda plats för dessa bostadsområden sätts i verket. Stora kalhyggen inom stadsplanerat område är inte attraktivt för de som överväger att flytta hit, vilket stigar i skog däremot är. Att flanera i skog är dessutom dokumenterat välgörande för oss som redan bor här, det minskar stress och ökar välbefinnandet.

Pausa planarbetena för nya, icke påbörjade bostadsområden på ett sådant sätt att det går att ta upp igen om förutsättningarna skulle ändras.

Kommentar: Synpunkterna noteras. Kommunen redogör nedan kring bakgrund, politiska beslut med mera, för att redovisa anledningen till varför programarbete görs för aktuellt område.

Inriktning för tillväxt

Tranås kommuns styrdokument "Inriktning för tillväxt" antogs 2021-06-07 i Kommunfullmäktige. Inriktning för tillväxt har en fokusgrupp i åldern 30-50 år i arbete. Detta är en grupp som kommunen önskar öka. För att nå detta mål anges bland annat behovet av en kraftig ökning av beståndet av villor eller villalikhande former typ radhus, parhus. Därmed togs i samband med styrdokumentet ett politiskt beslut (i kommunfullmäktige) kring utveckling av bostäder mm i kommunen.

Kommunens översiktsplan 2022

I gällande översiktsplan antagen 2022 pekas Granelund och Skobo (benämnt Norraby i ovan yttrande) ut som utvecklingsområden för bostäder. Junkaremålens backar (benämnt Bredstorp i ovan yttrande) pekas ut som utvecklingsområde för bostäder i översiktsplanen. Därmed finns genom gällande översiktsplan ett politiskt beslut (i kommunfullmäktige) kring utveckling i berörda områden med bostäder mm.

Översiktsplanens redovisning är i linje med beslutat styrdokument "Inriktning för tillväxt" enligt ovan beskrivna.

Planeringsstrategi för Tranås kommun

Kommunen har upprättat en planeringsstrategi som är en handling som tar ställning till gällande översiktsplans aktualitet, en aktualitetsförklaring. Kommunfullmäktige antog "Planeringsstrategi för Tranås kommun", 2024-02-19.

Planeringsstrategin hänvisar fortsatt till styrdokumentet "Inriktning för tillväxt". En punkt som nämns i planeringsstrategin är: "Framtagande av planer och prioriteringar av kommunens investeringar och verksamhet görs på ett sådant sätt att prioriterade målgrupper attraheras särskilt".

I planeringsstrategin anges även inriktningen för planering och genomförande av översiktsplanen (ÖP) åren 2024-2028; planeringsmål att ta fram 50 tomter för villa/villalikhande bebyggelse per år.

Därmed finns genom antagna planeringsstrategin, som befäster gällande översiktsplans aktualitet, ett politiskt beslut (i kommunfullmäktige) kring utveckling i berörda områden med bostäder mm.

Beslut om upprättande av detaljplaneprogram/planprogram

Bygg- och miljönämnden beslutade 2016-12-06 att kommunen arbetar fram ett planprogram för Junkaremålens backar. Bygg- och miljönämnden beslutade 2024-06-17 att lämna uppdrag till tillväxtavdelningen att upprätta förslag till planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo).

Det är alltså planprogram som upprättas för de aktuella områdena för närvarande, uppdrag som givits i enlighet med bygg- och miljönämndens beslut.

Planprogrammets inriktning är dessutom i linje med styrdokumentet "Inriktning för tillväxt", liksom med gällande översiktsplan från 2022 samt med planeringsstrategin (översiktsplanens aktualitetsförklaring) från 2024.

Vad är ett detaljplaneprogram/planprogram?

Ett program innehåller en beskrivning av rådande förutsättningar samt ett övergripande förslag till förändring och medförande konsekvenser. Programmet kan ses som ett "uppslagsverk" att tillgå för att enklare och snabbare kunna upprätta detaljplaner. Programmet är ett vägledande visionsdokument som inte är en juridiskt bindande handling.

Syftet med detaljplaneprogram är att kommunens beslutsunderlag i ett tidigt skede skall breddas med de berördas erfarenheter och synpunkter. Kommunen vill genom program

översiktligt pröva möjligheten genom att beskriva idéer och på så sätt tidigt i processen få in synpunkter från berörda sakägare, förvaltningar och myndigheter. Programmet används som beslutsunderlag för detaljplaner där olika förutsättningar i tidigt skede belyses med hjälp av berördas erfarenheter och synpunkter.

Genom programsamrådet ges berörda möjlighet till insyn och påverkan i ett tidigt skede innan eventuellt beslut om detaljplan sker.

Programmet antas i politisk instans (vanligtvis i Kommunstyrelsen eller i Kommunfullmäktige). Viktigt att notera är, som ovan anges, att ett program inte är juridiskt bindande, vilket betyder att kommunen inte har skyldighet att genomföra det som programmet anger. Detta innebär alltså att efter programmet antagits inträder inga investeringar eller genomförandekostnader per automatik. Programmet innebär alltså inga skyldigheter för kommunen att bygga ut infrastruktur såsom vägar, vatten- och avloppssystem, göra markförvärv, uppföra byggnader, göra skogsavverkning, markarbeten eller utföra andra genomförandeåtgärder.

Efter att programmet antagits i politisk nämnd kan kommunen välja att gå vidare med att upprätta detaljplan(er) utifrån programmets intentioner. Under själva planprocessen med detaljplan uppkommer inga genomförandekostnader. Det är först när en detaljplan är antagen och har vunnit laga kraft som investeringar och genomförandekostnader uppstår.

Nu föreslagna program

Det arbete med program som pågår för närvarande är i planeringsstadiet. Det är alltså inte fråga om byggande eller genomförande. För kommunen är det viktigt att planera för framtiden även i lågkonjunktur, i tider med befolkningsminskning etc.

Programarbete innebär planering i ett tidigt stadie. Ett program tar normalt cirka ett år att göra. Därefter följs, som beskrivits ovan, programmet av processer med detaljplaner. En detaljplan kan ta ett par år att färdigställa. Sammantaget långa planeringsprocesser. Med den tid som man behöver ha i beräkning behöver kommunen ha planberedskap. En planberedskap innebär att redan planlagd mark finns tillgänglig för exploatering. Planberedskap för detaljplaner är viktig parameter eftersom det säkerställer att kommuner snabbt och effektivt kan möta behov av ny bebyggelse och utveckling av samhället.

Det kan snabbt ske förändrade förutsättningar i samhället, t ex förbättrad arbetsmarknad genom nya företagsetableringar, förbättrade förutsättningar för kollektivtrafik, högkonjunktur och andra saker som skapar tillväxt. Då kan det vara för sent om planeringen inte prioriterats. Har kommunen inte planberedskap kan annan plats i landet väljas av företagare, boende etc, där planberedskap finns.

Konsekvenser för skogsmark

Vid förändringar av samhällen sker olika påverkan på nuvarande markområden etc. Vissa förändringar och konsekvenser för befintlig mark är oundvikligt vid komplettering av ny bebyggelse. Tranås tätort är beläget i skogsbygd. Med dessa förutsättningar är det ofrånkomligt att orten ska kunna utvecklas utan att skogsmark ianspråktas.

Samtidigt bevaras större skogsområden i direkt anslutning till de nämnda programområdena (exempelvis skogsområde vid Norraby respektive sydväst om Bredstorp). Gröna stråk och kopplingar till större grönområden förordas i programförslagen.

I sammanhanget bör poängteras, som ovan beskrivits, att ett beslutat program inte innebär några skyldigheter till genomförandeåtgärder, såsom skogsavverkning eller markarbeten.

Avslutande kommentar

Det är viktigt att poängtera att aktuella programarbeten utifrån ovan redovisat inte är några ”nya påhitt”, utan hanteringen är helt i enlighet med politiskt tagna beslut.

Ska kommunen ha möjlighet att följa det politiska målet om att ta fram 50 bostadstomter per år, så torde nya tomter behöva planläggas kontinuerligt för att målet ska kunna infrias även några år framåt.

Kommunen anser att det även i sämre tider med lågkonjunktur med mera bör planeras för framtiden, för att planberedskap ska finnas den dag tiderna förbättras. För kommunen tror att tillväxten kommer att ta fart i framtiden och då vill kommunen vara förberedda.

Privatperson C

Cykelbana

Vi motsätter oss inte en eventuell cykelbana under förutsättning att den kan byggas utan påverkan på strandlinje eller bottensediment, samt att vår båtplats i viken kan behållas (servitut finns för båtplatsen).

Kommentar: Synpunkten noteras. Frågan får studeras mer ingående i fortsatt planeringsarbete.

Badplats i Skoboviken

Vi motsätter oss starkt en badplats i viken med hänvisning till:

- Behovet av vassbestånd som lekplats för gädda och häckningsmiljö för värdefulla fågelarter i sjön Sommen.
- Risken för uppgrumling av bottensediment som innehåller dokumenterade föroreningar.

Småbåtshamn

Vi motsätter oss starkt den planerade småbåtshamnen, med följande motivering:

- Ytterligare ökad båttrafik innebär stor påverkan på naturvärden i viken.
- Erosionen på Stora Trappön har redan ökat markant efter tidigare utbyggnad av båtplatser. Fastigheten är i akut fara. En noggrann konsekvensbedömning krävs innan något beslut om ytterligare trafik fattas.
- Naturvärden som lekplats för gädda och häckningsplats för t.ex. skäggdopping riskerar att förstöras.

Kommentar: Det behöver poängteras att upprättat programförslag endast ger ett exempel på utformning av Skoboviken med mera. Programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete såsom eventuellt detaljplanearbete, projekt i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverk-samhet etc. Se vidare under kommentar till yttrande från ”Privatperson B” kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

I samband med fortsatt planering för Skoboviken med mera behöver mer detaljerade förslag och lösningar studeras för att utröna vilka platser som kan lämpa sig för båt-, bad-, samt andra rekreationsändamål med mera.

Vad gäller båtplatser/småbåtshamn anges Skoboviken i gällande översiktsplan för Tranås kommun som ett tänkbart läge för fritidsbåtar samt att detta område föreslås utredas för eventuell framtida småbåtshamn. Kommunens bedömning i detta skede är att en utveckling av Skoboviken med såväl bad- som båtplatser, liksom rekreationsstråk med trädäck samt gång- och cykelstråk, kan bli en positiv tillgång. Föreslagen utveckling är i linje med gällande översiktsplan.

Samtidigt anger programmet att naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten inte har inventerats ur natursynpunkt, varför en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Detta för att analysera förutsättningarna för att anlägga en småbåtshamn, badbryggor, rekreationsstråk mm längs stranden. Syftet med inventeringen bör vara att få en överblick, lokalisera och bedöma värdefulla miljöer samt att inventera och beskriva undervattensmiljön. Även vassbestånd är exempel på objekt som bör innefattas i naturinventeringens analys.

Vad gäller eventuella befintliga problem med erosion i området är det en fråga som får hanteras i särskild ordning utöver detta program. Programmet kompletteras dock med att eventuella problem med erosion vid strandlinjer bör studeras i fortsatt arbete. I samband med anmälan/tillståndsprovning av vattenverksamhet bör eventuell påverkan vad gäller erosion belysas.

Erfarenheter från tidigare utbyggnad

Vi vill även påminna om att kommunen inte följde Länsstyrelsens föreskrivna skydds- och försiktighetsåtgärder vid strandskyddsdispens 2014-02-06 (dnr 535-5658-2013). Åtgärder vidtogs först efter vårt påpekande, och den utlovade hastighetsbegränsningen överskreds kraftigt.

De tidigare 36 båtplatserna ledde till:

- Markant ökad båttrafik och buller
- Erosion av vår strandlinje
- Spridning av förorenade sediment genom motorvirkling

Naturvärden och tidigare inventeringar

Länsstyrelsens tidigare inventering har visat att:

- Vegetationstäta delar av viken är viktiga uppväxtområden för gädda
- Skäggdopping, storlom, knölsvan, sångsvan, brunand m.fl. häckar i området

Det är oacceptabelt att denna information inte tas tillräcklig hänsyn till i den nuvarande bedömningen.

Kommentar: *Det beslut som hänvisas till ovan avser anläggande av flytbrygga vid Norraby udde (anmälan om vattenverksamhet), något öster om (utanför) aktuellt programområde. De skydds- och försiktighetsåtgärder som skulle göras i samband med anläggandet av flytbryggan var att införa hastighetsbegränsning i den inre delen av Skoboviken, som benämns Carl-Johansviken (med begränsningslinjen Trappöudde – Lilla Trappön –*

Stora Trappön – Björkön), samt sätta upp informationstavlor med information om fågellivet i Carl-Johansviken. Detta gjordes ej enligt utsatt tid och kommunen fick föreläggande att vidta skydds- och försiktighetsåtgärder av Länsstyrelsen för att man inte utfört dessa skyldigheter. Åtgärder har därefter utförts.

En preliminär bedömning i detta skede är att Carl-Johansviken bedöms vara det mest känsliga området i Skoboviken. Programmet redovisar inga förslag på bryggor, båtplatser, badplatser eller andra åtgärder i Carl-Johansviken. De förslag som visas i programmet är norr om Carl-Johansviken. Programmet förtydligas dock med att inga bryggor eller anläggningar bör etableras i Carl-Johansviken med tanke på djur- och naturvärden med mera.

Samtidigt anger programmet att en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete, se vidare i föregående kommentar från kommunen.

Frågeställningar kring ovan behöver studeras ingående i samband med fortsatt arbete, främst i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet.

Miljöbedömning

Vi motsätter oss kraftigt slutsatsen i dokumentet "Undersökning av betydande miljöpåverkan" (2025-02-24, BMN 2023/105) att ingen strategisk miljöbedömning behöver göras.

Med hänsyn till:

- Riksintresset för naturvård i sjön Sommen
- Kommunens egen notering om identifierade naturvärden (klass 3 och 4)
- Förekomsten av förorenade sediment

... anser vi att en fullständig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är nödvändig.

Kommentar: *Se Länsstyrelsens yttrande och kommunens kommentarer till Länsstyrelsen.*

Geoteknisk bedömning

Bedömningen att "inga problem med grundläggning förekommer" måste även inkludera vår fastighet, där erosionen redan orsakat påtaglig påverkan.

Kommentar: *Texten om att inga problem med grundläggning förekommer härstammar från utförd geoteknisk undersökning som har gjorts för delområdena där programmet föreslår ny bebyggelse med mera (Granelund samt Skobo). För dessa delar gjordes bedömningen att inga problem med grundläggning förekommer. Bebyggda privata bostadsfastigheter ingick inte i den undersökningen. Det är upp till respektive fastighetsägare med befintlig tomt att vid behov göra geoteknisk undersökning för sin tomt.*

Tilläggas kan att den geotekniska undersökningen ej omfattade Skoboviken längs Mjölbyvägen. Programmet anger att vid anläggningar kring strandlinjen och i vatten bör geoteknisk undersökning göras.

Se även föregående kommentarer från kommunen angående erosion.

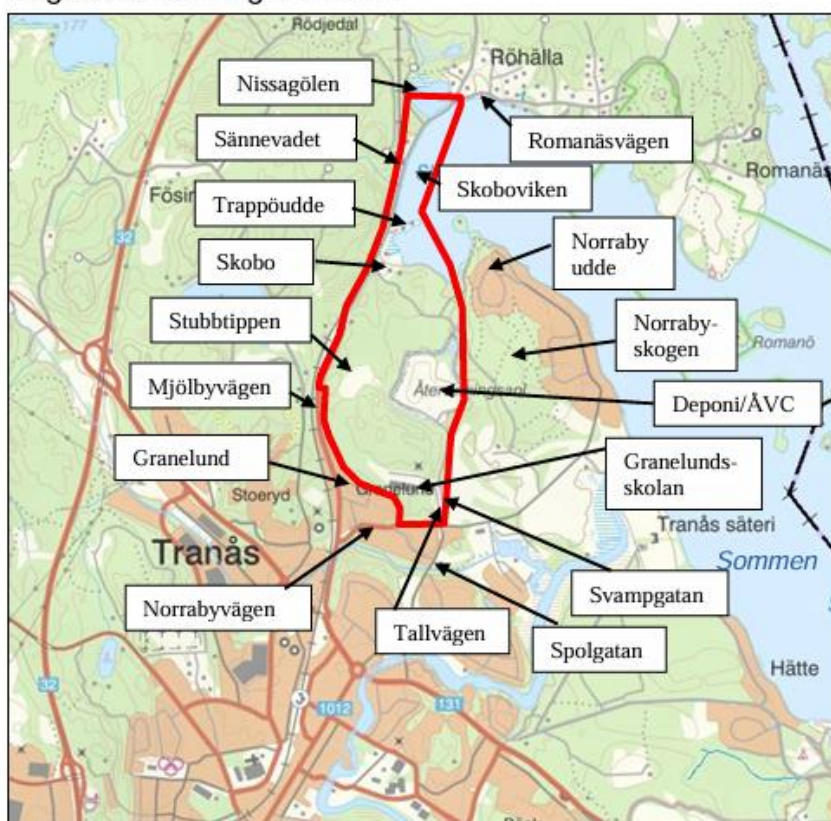
Vi kommer att sätta oss djupare in i planprogrammet och i samverkan med andra fastighetsägare i viken samt övriga berörda överväga juridiska åtgärder vid behov.

Kommentar: Det är viktigt att påpeka att programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete såsom eventuellt detaljplanearbete. Programmet är inte en juridiskt bindande handling. Se vidare under kommentar till yttrande från ”Privatperson B” kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

Privatperson D

Information: Platsen Skobo är fel enligt karta nedan. Skobo ligger vid Sännevadet, skylten på andra sidan järnväg. Annars gillar jag namnet Skobo för nytt bostadsområde.

Lägesbestämning och areal

Aktuellt programområde inom röd linje.

Kommentar: Kommunen tackar för informationen. Benämningen Skobo har sedan tidigare använts, bland annat i översiktsplanen, för det område som föreslås som utvecklingsområde för bostäder. Ett framtida delområde som fått ”arbetsnamnet” Skobo. Detta delområde bedöms för enkelhetens skull fortsatt benämnas Skobo, för att vara konsekvent. Detta även om det inte stämmer helt med läget för Skobo. Utifrån detta resonemang görs ingen förändring i kartan.

Sedan Norraby udde började bebyggas har antalet skäggdoppingar minskat i Skoboviken och i Carl-Johansviken. Möjligt är att båttrafiken i inre viken Carl-Johansviken med svallvågor

har påverkat sjöfåglar som bygger bo i vassen. Kan vara värt att undersöka om ytterligare skydds- och försiktighetsgärder kan göras som står i tidigare beslut från Länsstyrelsen eller nya. Även genomföra en kontroll om djurlivet har påverkats negativt i viken.

Kommentar: *Frågan får hanteras i särskild ordning utöver detta programarbete. Denna fråga uppmärksammas i samband med fortsatt arbete, exempelvis i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet. En naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete.*

Är det förbud mot framförande av vattenskotrar i Sjön Sommen och Skoboviken? Annars kanske det ska införas i Skoboviken.

Kommentar: *Kommunikation har skett med Länsstyrelsen. Enligt Länsstyrelsens beslut är det inom Jönköpings län endast tillåtet att framföra vattenskotter i allmänna farleder, och inom ett utpekad område i Vättern, vilket innebär att det inte är tillåtet med körning med vattenskotter i sjön Sommen inom Jönköpings län. Samtidigt har Länsstyrelsen meddelat att det dock är oklart om våra svenska regler överensstämmer med gällande EU-lagstiftning och EU:s krav. Med anledning av rättsläget bedriver Kustbevakningen och Polisen i dagsläget ingen tillsyn utifrån förordningen. Det pågår även ett arbete i regeringen om eventuell ändring i vattenskotterförordningen.*

En risk som jag är orolig för är att föroreningar kan öka i Carl-Johansviken när återvinningscentralen byggs om och lakvatten leds ner till viken genom olika filter. Uppföljande undersökningar bör göras innan och efter.

Kommentar: *Det pågår ett projekt för rening av lakvatten från deponiområdet (sluttäckning pågår av deponin). Förprojektering av lakvattenanläggning har utförts där bland annat reningsdamm, översilningsyta, ett par våtmarker och meandrande dike planeras.*

Det lakvatten som kommer att ledas mot sjön avses renas i en lokal reningsanläggning med flera reningssteg. Avsikten är att vattnet ska bli så rent att det klarar gällande riktvärden. Kommunikation kommer ske med myndigheter, vilka också kommer att utföra kontroller av vattnet, med bland annat kontinuerliga provtagningar.

Avsikten med nämnda åtgärder är att få en positiv effekt för sjöns vatten.

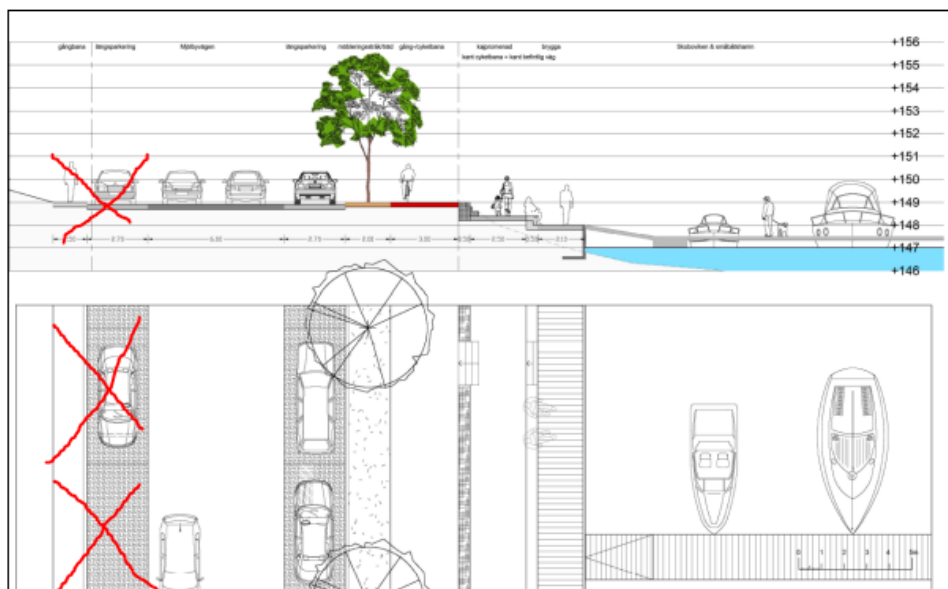
Båt- och badbryggor bör placeras med ett avstånd till varandra går det att läsa i planprogram. Utveckla de två badplatserna som finns idag vid Nissagölen och Mjölbyvägen/Romansvägen. Vänta med småbåtshamn i höjd med Frälsningsarmén till framtiden.

Använd Trappöudde till båt-ramp med möjlighet till längre tidsbegränsad parkering och gör vid den tidigare rastplatsen möjlighet till kortare tidsbegränsad parkering utan parkering under natten. Gör det möjligt för en fika för besökande, något bord eller träsoffa med trädäck och båt-/bryggplatser för boende i närheten.

Om det kommer vara längre tidsbegränsad parkering kommer lastbilar stå där över natten och det blir stökigt och buller, färre kan också nyttja platsen för en fika eller lunchpaus. Ta

bort inre parkering längs med körväg och bara placera parkering nära stråk för träd. Det blir säkrare och mer plats vid stranden. Se sid 30 i Planprogram för del av Norraby 3:1 m.fl. (Granelund och Skobo) i Tranås.

Möjlig sektion för Mjölbyvägen vid Skoboviken

Trädäck längs med hela Skoboviken känns inte naturligt, personligen gillar jag att det ska vara kuperat med sten, vass och liknande för djurlivet.

Längs med Skoboviken finns bebyggelse nära väg, vid dessa önskas att körvägen inte förskjuts så att körvägen kommer närmre bebyggelse. Att hastighet sänks från 70 km/h till 40 km/h uppskattas för att ökad trafiksäkerhet och bullernivåerna sänks.

Om hastigheten sänks till 40 km/h finns det möjlighet till blandtrafik med övrig trafik längs med Skoboviken. Många cyklister använder körvägen längs med Mjölbyvägen där det finns cykelväg idag. Det kanske räcker med en gångbana längs med Skoboviken.

Möjligt promenadstråk och bilväg mellan Mjölbyvägen och Norrabyparken önskas.

Kommentar: Ovan redovisade tankar och idéer är på ett kreativt sätt framfört och tas emot tacksamt som diskussionsunderlag för det fortsatta arbetet med utvecklingen av Skoboviken med mera.

Det behöver poängteras att upprättat programförslag endast ger ett exempel på utformning av Skoboviken med mera. Programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete såsom eventuellt detaljplanarbete, projekt i samband med anmälan/tillståndsprövning av vattenverksamhet etc. Se vidare under kommentar till "Privatperson B" kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

Programförslaget motsäger samtidigt inte framförda idéer enligt yttrandet. I samband med fortsatt planering för Skoboviken med mera behöver mer detaljerade förslag och lösningar studeras för att utröna vilka platser som kan lämpa sig för båt-, bad-, samt andra rekreativändamål med mera.

Vad gäller båtplatser/småbåtshamn anges Skoboviken i gällande översiktsplan för Tranås kommun som ett tänkbart läge för fritidsbåtar samt att detta område föreslås utredas för eventuell framtida småbåtshamn. Kommunens bedömning i detta skede är att en utveckling av Skoboviken med såväl bad- som båtplatser, liksom rekreationsstråk med trädäck samt gång- och cykelstråk, kan bli en positiv tillgång. Föreslagen utveckling är i linje med gällande översiktsplan.

Samtidigt anger programmet att naturen i Skoboviken, utmed strandlinjen längs Mjölbyvägen, på land och i vatten inte har inventerats ur natursynpunkt, varför en naturinventering bör göras för Skoboviken i fortsatt arbete. Detta för att analysera förutsättningarna för att anlägga en småbåtshamn, bryggor, rekreationsstråk mm längs stranden. Syftet med inventeringen bör vara att få en överblick, lokalisera och bedöma värdefulla miljöer samt att inventera och beskriva undervattensmiljön. Även vassbestånd är exempel på objekt som bör innefattas i naturinventeringens analys.

Behåll någon typ av skogsmiljö nära Granelundsskolan, som vid Hubbarpskolan. Så att det finns möjlighet för barnen att leka i skogen.

Kommentar: Programmet förordar bevarande av skog, grönområden och grönstråk. Frågan behöver studeras mer ingående i efterföljande detaljplanearbete. Se även under rubriken "Övrigt" nedan.

Privatperson E

Jag vill återropa mitt medborgarförslag om önskemål om gång- och cykelväg från Mjölbyvägen till Granelundsskolan. Diarienummer: TGN 2024/225.

Till min förvåning finns inte GC-vägen med i den nya planen som tagits fram, i tidigare översiktsplan för framtida exploatering har GC-vägen funnits med och nu när nya Granelundsskolan byggs är bygget av GC-vägen akut.

Jag vill även framföra synpunkt på att en ny väg till min fastighet Stenmurklan 8 anläggs från nya vägen öster om min fastighet, jag avser att bygga en villa. Nuvarande angöring till tomten är stor nivåskillnad.

Kommentar: Nämda medborgarförslag har hanterats i Teknik- och griftegårdsnämnden. Nämnden beslutade 2024-08-26 att avslå medborgarförslaget med motiveringen att beslut om byggnation av gång- och cykelväg från Mjölbyvägen till Granelundsskolan inte bör fattas innan planprogram och detaljplan är antaget för området.

Kommunens uppfattning är fortsatt att något beslut om byggnation av gång- och cykelväg från Mjölbyvägen till Granelundsskolan inte bör fattas innan detaljplan är antagen för området. Beslut om gång- och cykelväg tas därmed inte i samband med godkännande av aktuellt planprogram. Det behöver poängteras att upprättat programförslag endast ger ett exempel på utformning av byggnation vid Granelund, Granelundsskolan med mera. Programmet ska ses som ett vägledande visionsdokument, en framtida idé. I detta skede är ingenting fastlagt och programmet skall i första hand ses som ett diskussionsunderlag inför fortsatt planeringsarbete såsom eventuellt detaljplanearbete. Programmet är inte en

juridiskt bindande handling. Frågan kring eventuell gång- och cykelväg får studeras i efterföljande detaljplaneskede när en konkret planbild finns.

Samtidigt bör framhållas att programförslaget inte motsäger framförda idé med gång- och cykelväg enligt medborgarförslaget. Programmet kompletteras dock med redovisning av beskrivna gång- och cykelstråk i illustrationen med möjliga framtida gång- och cykelstråk under rubriken "Gatunät och gång- och cykeltrafik samt parkering" i programmet.

Vad gäller ny väg till berörd fastighet gäller, i likhet med ovan beskrivna, att en sådan lösning inte kan beslutas i samband med nu upprättat program. Frågan får hanteras i särskild ordning utöver detta programarbete där utformning med mera hanteras mer i detalj. Detta kan exempelvis ske i samband med efterföljande detaljplanearbete. Se vidare under kommentar till yttrande från "Privatperson B" nedan kring mer ingående redogörelse för vad ett program är.

Övrigt

Under programsamrådet har dialog förts med Park- och griftegårdsavdelningen på kommunen. Park- och griftegårdsavdelningen framhåller vikten av att skapa förutsättningar för en skolskog i anslutning till skola och förskola. Likaså att grönområden kan bevaras inom 300 meter för den befintliga bostadsbebyggelsen i Granelund vid en framtida exploatering i området.

Kommentar: *Dessa frågeställningar behöver uppmärksammas i efterföljande detaljplanearbete. Programmet kompletteras utifrån ovan i tillämpliga delar.*

Johannes Nilsson
planarkitekt